

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Qualis debeat esse præsentia Parochi, & Testium? paragr. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

absque forma contractum, esse nullum. Hactenus Sacra Congregatio.

Accedentes ad loca, ubi Tridentinum non est receptum, vel inde recedentes, an ligentur à dicta Solemnitate?

15. Vir, & fœmina degentes in loco, ubi Tridentinum receptum erat, volentes contrahere Matrimonium, transferunt in locum, ubi non erat receptum, ibique clandestinè contraxerunt, licitè; & validè id attemptarunt?

Respondeo. Hi sanè peccaverunt, sicuti, ante Tridentinum ex communi sententia (quam habet Castrop. a) peccabatur ab iis, qui clandestinè contrahebant, agebant enim contra Sacros Canones severe prohibentes Matrimonia clandestina, licet tunc non sub pœna irritante, quàm certè prohibitionem non obscurè indicat Tridentinum, b dum sic ait: *Ecclesia semper Matrimonia clandestina detestata est.*

16. At verò, quoad valorem? Respondeo, Non ignobiles DD. sine distinctione resolvunt hos contraxisse validè. Ratio est, inquit, quia hoc Tridentini Decretum non afficit personas, utunque, sed ut contrahentes in locis, ubi Tridentinum publicatum, & receptum est; fraus autem illa, si qua fuit, actum invalidare non potuit, cum illi jure suo, alio declinandi, usi fuerint. Ita Coninc. c aliique.

17. Verum ex Delugo d omnino distinguendum est; Nam, si transferunt ita, ut domicilium mutaverunt, validè contraxerunt, si fuerit d. s. yerd ita, ut domicilium verè non mutaverint, contraxerunt invalidè. Ratio efficacior est, expressum Urb. VIII. Breve datum de hac re, quod per extensum ponit ab id. De Delugo ligo.

17. Quid si prædictus casus eveniat contra? Vir, & fœmina degentes in loco, ubi Tridentinum receptum non erat, divertent ad locum, ubi erat receptum, animo ibi Matrimonium contrahendi, ibique contraxerunt clandestinè. An ex eo, quod advenæ non tenentur legibus incolarum, licitè, & validè contraxerunt.

Respondeo. Quoad peccatum idem dic, quod modo dictum est in casu præcedente.

Quoad valorem, assero, invalidè hos contraxisse; nam, esto peregrini non teneantur legibus locorum pertinentibus ad speciale bonum; at tenentur legibus pertinentibus ad bonum commune; & certè, saltem contractus debere iniri juxta leges loci, ubi contractus celebrantur communissima sententia est, Ita Coninck, e aliique, quibus adde Pontium, f nimis fortasse fusc hac de re disputantem.

18. Ex dictis solvuntur duo casus sequentes. Titius incola erat loci, ubi Tridentinum receptum erat, Berta autem habitatrix erat loci, ubi non erat receptum, quod Juris sit Primò, Tiri ad locum Bertæ, vel Secundo, Berta ad locum Tiri divertat, indigetne præsentia Parochi, & Testium, ut contrahant Matrimonium?

19. Respondeo. Quoniam, ut dictum est, in contractibus incundis, ratio habenda est loci, ubi sit contractus: idè in primo casu, si Titio ad Bertæ locum divertente, ibi Matrimonium contrahatur, non indiget ejusmodi Matrimonium Parocho. At in casu Secundo, hoc est, Berta transeunte ad Tiri locum, indiget. Ratio utriusque est, quia sic servatur solennitas contractus juxta leges loci. Lege Boss. l. c.

§. III.

Qualis debeat esse præsentia Parochi, & Testium?

1. **U**T nihil obscurum remaneat de ejusmodi prima solennitate, quatuor sunt in consequentibus explicanda sigillatim, Qualis debeat esse præsentia, Qualis Ritus, Qui Parochus, Qui Testes?

Præsentia Moralis, satis, superque est.

2. Ejusmodi ergo præsentia Parochi, & Testium, cum requiratur, ut ii testificari possint de Matrimonio contracto, non est satis physica solum, & materialis, sed requiritur humana, & moralis, qua scilicet ipsi g & advertant, quid à contractibus agatur.

3. Quoniam verò hæc humana præsentia, seu assistentia duo dicit, alterum, quod se tenet ex parte voluntatis, sit Regula generalis.

a Castrop. d. 2. de spons. p. 13. §. 2. n. 1. cui adde Boss. c. 1. de mat. §. 2. citans S. Th. aliof. que. b Trid. sess. 24. c. 1. de ref. matr.

c Coninck. d. 27. nu. Sanc. l. c. n. 1. G. Ferr. d. 5. matr. diff. 4. n. 15. Boss. §. 29. lib. 1. resp. mor. d. 36.

e Coninck. Boss. alii locis mox citatis. f Pont. d. 5. matr. c. 7. §. 1. g sequens. h S. Th. mar. c. 2. p. 1. mar. c. 2. n. 1. de Le. 7. de Pa. d.

ralis. Ex his duobus sufficit prius, puta Parochum, & Testes ve ipsa percipere, quod ha certe persona Matrimonium incant, non requiritur autem necessario posterius, puta, quod Parochus, & Testes percipere velint, dummodo tamen, ut dictum est, percipiant. Ex corollariis, quæ jam subdo, clarius explicabitur Regula.

Præsentia amentis.

¶ 4. Hinc enim Amentes, Furiosi, Infantiles, Ebrii, Dormientes, quamvis Matrimonio sint præsentés, quia testificari illud non possunt, merito ab hoc munere repelluntur.

Præsentia non advertentis.

¶ 5. Quid si quis intersit animo advertendi, sed deinde propter mentis evagationem non advertat, quæ appellatur à Theologis assistentia virtualis?

Respondeo, hanc non esse fatis; quamvis enim attentio virtualis, fatis sit in Ministro, ut conficiat Sacramenta, tamen in casu nostro, in quo Parochi, & Testes debent re-
a Sanc. l.c. 10. §. 11. l Delug. de pæn. d. 17. num. 81.
stificari de facto aliorum, sufficiens a non est, quia sine attentione actuali, veri Testes esse non possunt.

Præsentia non cognoscens.

¶ 6. Hinc Secundò, si Sponsa, vel Sponsus velo faciem coopertus, saltem ex voce non cognoscatur certò à Parocho, & Testibus, invalidum Matrimonium contrahetur, quia tunc iidem non possunt de Matrimonio testificari.

Præsentia Casualis.

¶ 7. Hinc Tertio, etiam si Parochus, vel Testes non sint ad id specialiter vocati, sed casu, in loco contrahendi Matrimonium, ad-
b Sanc. l.c. 39. num. 11. c Pont. l. 5. num. 4. d Leand. d. qui ait Parochum, & Testes debere esse vocatos, eisdemque debere liberè Matrimonio assistere: id, quod probat ex quadam declaratione Sacræ Congregationis. Sed contra Pontium est etiam Flurr.
mar. d. 39. sint, vel illac casu transeant, advertant tamen ad id, quod agitur, validum erit Matrimonium. Ita Sanch. b quidquid dicat Pont. exceptus à Leand. d qui ait Parochum, & Testes debere esse vocatos, eisdemque debere liberè Matrimonio assistere: id, quod probat ex quadam declaratione Sacræ Congregationis. Sed contra Pontium est etiam Flurr.

e & Aveis: f qui notat, prædictam Congregationem loqui, quando ex illo casuali transitu, vel præsentia, non potest benè percipi; quid agatur.

Præsentia per Interpretem.

¶ 8. Hinc Quarto. Si Parochus, & Testes nesciunt idioma contrahentium, sufficit, si ex signis, at enim verò certis, vel (ut habet Sanch. g sed mox explicandus) ex interprete ab ipsis, & à Sponsis liberè electo, sufficit, inquam, si certo Matrimoniale consensum ipse Parochus, & Testes percipiant. Certò autem percipient, non ex dicto solius interpretis, qui certè decipere assistentes posset, sed additis aliis signis, nutibus, immissione annuli in digitum Sponsæ, &c. Et sic intelligendus est Sanch. h ut notat
g Sanc. l.c. num. 3. h Sanc. l.c. num. 4. i Leand. d. 9. mar. q. 36. k Pont. l. 5. cap. 21. n. 10. §. 11. l Delug. de pæn. d. 17. num. 81.
Leand. i nam si Sanch. secus dicat, putarum interpretem sufficere, bene illum ob dictum periculum deceptionis impugnat Pontius. k Possit adhiberi duplicem interpretem, scilicet interpretem Interpretis, docet Delugo. l

Præsentia coacta.

¶ 9. Hinc Quintò. Si idem vi, vel dolo coacti intersint, modò verè percipiant, quid agatur, licet ipsi nolint percipere, sed oculos, auresque claudendo, ab iis, quæ fiunt, se avertere satagant, si nihilominus, ut dico, percipiant, valida est assistentia: quia, quamvis ex parte voluntatis adsit repugnantia, adest tamen totum id, quod requiritur à Tridentino. Ita Sanc. m alique, quibus adde Pontium, n qui, tamen, ut modo vidimus, negaverit valorem præsentia casualis, illam tamen concedit huic præsentia dolosa, vel coacta; utrum autem con-
m Sanc. Boss. Cast. l. cc. c. Coninck d. 27. n. 44. n Pont. l.c. num. 5. o Sanc. l.c. num. 6. p Pont. l.c. num. 22.
sequenter, ipse viderit.

¶ 10. Contra, ut benè distinguit Sanch. o & nos jam innuimus; si, dum prædicti conantur, seu affectant, non percipere; verè minus percipiant, invalida erit præsentia, quia sic apti Testes Matrimonii esse nequeunt. Ad quam rationem, quia minus attendit Bossius p nimis immeritò vanam, & inutilem appellavit distinctionem Sanchez.

¶ 11. Illud autem hic certum est, peccare gravè

Kkk

e Craxel
Boss. d. 39.
locis m
ritari.
f Pont. l. 5.
mar. c.
7. §. 1. §
sequen.

a Sanc. l.c.
10. §. 11.
l Delug. de
pæn. d. 17.
num. 81.

e G. Flurr.
d. 5. de ma.
diff. 15. n.
50.
f Av. q. 6.
mar. sec. 6.
V Quod si.

g Sanc. l.c.
num. 3.

h Sanc. l.c.
num. 4.

i Leand. d. 9.
mar. q. 36.

k Pont. l. 5.
cap. 21. n.

l Delug. de
pæn. d. 17.

num. 81.

m Sanc.
Boss. Cast.

l. cc. c.

Coninck d.
27. n. 44.

n Pont. l.c.
num. 5.

o Sanc. l.c.
num. 6.

p Pont. l.c.
num. 22.

graviter eos, qui Parochum vi, vel dolo, ad assistendum Matrimonio, retinent (idem dic de iis, qui metu retinent, de quo mox) atque etiam puniendos ab Ordinario, & conjuges esse inhibendos, nè consumment Matrimonium, antequam fiant, & nisi facta fuerint, consueta denunciations. Ratio autem, quod ii, qui vi, vel dolo Parochum retinent, etiam præcendendo ab injuria coactionis, peccent, est, quia Sacri Canones volunt, ut Matrimonia iniantur, & cum assistentia, & cum approbatione Ecclesie, eque vicem gerit Parochus; at hæc approbatio, quæ certè res gravis est, non habetur, Parocho repugnante, vel decepto.

12. Dixi (Parocho repugnante, vel decepto) nam, si vi, vel dolo retineres Testes (præcendendo ab injuria fortè illis allata) Sanch.

a Sanc. dic. d. 39. n. 12. ait, te solum peccare venialiter, quia Ecclesia eos non requirit, ut approbent, nomine ipsius, Matrimonium, sed solum, ut sint veri Testes. At Castr. *b* ait, esse morale, quia, pari modo Ecclesia requirit approbationem ipsorum, perindè ac Parochi. Sententia Sanch. quia est benignior, approbanda videtur: non enim facile præcepta odiosa sunt intelligenda de mortali, quando ut est in casu nostro, declarare legem possumus de veniali, ut univèrsaliter habet ipsemet Ca-

c Castr. Tr. Strop. *e*
1. disp. 1. de 13. Nota denique in hoc puncto de peccato cum G. Hurt. *d* quando esset gravis necessitas contrahendi, & sine justa causa, nolent Parochus, & Testes assistere, posse dolo, & aequivocatione eos induci ad assistendum, sed non posse cogi, quia vim facere nequeunt privati.

14. Semel, ut quidam fallerent Parochum præsentem, & colloquentem cum quadam puella, v. g. cum Maria, præsentibus ex condito Testibus, Sponsus ad idem colloquium accedens, nullis præmissis denunciationsibus, dixit: *Venio, ut videam Dominam Mariam, quæ est mea conjux*, & ipsa respondit. *Hic est meus conjux*. His ita ex arte peractis, quæsitum fuit, an validum fuerit hoc Matrimonium.

15. Respondeo, aliquos gravissimos Jurisconsultos, ut refert Delugo *e* putasse validum fuisse: Verùm idem Delugo docet, non fuisse, quia illa verba non dicta sunt practice,

ut causativa Matrimonii, quod tunc celebraretur, & de qua celebratione Parochus esse Testis debebat, sed demonstrative, ut significantia Matrimonium jam factum. Ad idem Delugo, licet Matrimonium esset dubium, & in dubio solet præsumi in favorem validitatis Matrimonii, tamen, quia in hoc Parochus fuit invitus, & non præcessere denunciationses, unde hoc Matrimonium, secundum jura, fuit Clandestinum, illi non est favendum, quia, ut sic, causa est odiosa, id est, contra jura clandestinum Matrimonium irritantia, (ut alias notant Doctores cum Sanchez *f*) & consequenter non erit validum pronunciandum.

Extorta metu, vel mendacis presentia.

16. Hinc Sextò. Si Primò Parochus propter aliquem metum assistat. Secundò, si eodem metu det licentiam assistendi a tercio Sacerdoti, validum est Matrimonium. Ratio pro primò est, quia, esto, ea, quæ sunt ex metu, fiant ex vi, tamen vis, ut modò vidimus, non tollit validitatem hujus assistentia. Ratio pro secundò est, quia, verior doctrina habet, Jurisdictionem metu extortam, valere. Adde, hanc licentiam assistendi non esse actum Jurisdictionis, ut habet Sanchez. *g* Idem dic, si fictè, & non vero animo eam licentiam det Parochus; nam tunc, ad id esset titulus corolatus, hoc est, licentia extorta, & communis populi error, quo omnes putant, vero animo datam esse licentiam. Sanchez. *h* & Averfa. *i*

17. Idem denique puto, valere scilicet licentiam, si Parochus illam det deceptus ex mendacis, vel dolo alicujus, ut si quis fingat apud Parochum instantiam Principis pro dicta licentia impetranda. Nam, quamvis nihil magis contrarium consensui, quam error; undè tunc videatur Parochus verè licentiam non dare, tamen non ita est in casu nostro, si quidem, cum illa rogatio Principis non pertineat ad licentia concessionem, nisi admodum extrinsecè; judicandum est, eam non esse rationem finalem ad concedendam licentiam, sed solum impulsivam, quæ non vitiat consensum.

Assistentia

[*Affsentia Matrimonii contra prohibitionem Episcopi.*

18. Sed jam, his statutis, Inquires, si Episcopus Parochum prohibeat, ne huic, vel illi Matrimonio assistat, ipse vero assistat contra prohibitionem, esto cum peccato, de quo hic non agimus, validane erit assistentia, atque adeo Matrimonium?

19. Respondeo. Si Episcopus legitime amoveat, vel suspendat Parochum ab officio, validam non esse, patet ex se: sed, si ei perseveranti in suo munere, Episcopus prohibeat dictam assistentiam, quæ est questio proposita, duobus modis prohibitio procedere potest. Primò, si Episcopus solum prohibeat, ne Parochus assistat. Secundò, si, & prohibeat, & addat clausulam irritantem in hunc modum, *Prohibeo, ne assistas Matrimonio, quod, si assistas, nulla sit assistentia, & consequenter nullum Matrimonium.*

20. Si ergo sit primo modo, valebit assistentia, & Matrimonium, quia illa prohibitio solum notat illicitum usum, non vero inducit invaliditatem. Ratio est, quia, dum Parochus remanet Parochus, habet ex Tridentino (cui Episcopus derogare non potest) ut valide assistat.

21. Si autem sit secundo modo, difficilis est resolutio. Adhuc tamen dico, validam esse assistentiam, validumque Matrimonium. Ratio est eadem, quia, si is remanet Parochus, jam assistit, ut Parochus, & consequenter valide: Ita Delugo, b referens, Sacram Congregationem monuisse quemdam Episcopum, ut revocaret edictum, quo præcipiebat, ut, si Parochi assisterent Matrimonio occultis, id est, non præmissis denunciationibus, assistentia, & Matrimonia essent invalida; quod certe præceptum (ait merito Delugo) dare non poterat Episcopus, quia hoc fuisset concedere novum impedimentum dirimens Matrimonia, ad quod non extenditur Episcopi potestas.

22. Quid si Episcopus interdixit Parocho, ne daret licentiam alteri Sacerdoti, ut sic assisteret Matrimonio, vel præcepit, ne daret, nisi talibus Sacerdotibus approbatis, ipse vero contra prohibitionem, daret, validane esset licentia?

Respondeo, Diana e utitur distinctione. c. Diana. Si non adest, inquit, in tali prohibitione De-eretur irritans, erit valida, si adest, erit invalida. Sed tu vide, an ex doctrina modò allata à Delugo, colligere possis, in utroque casu esse validam, quia in utroque casu agit Parochus, ut Parochus.

[*Affsentia Matrimonii contra prohibitionem Summi Pontificis.*

23. Si Summus Pontifex idem prohibeat Parochis, sub expressa clausula assistentiam, vel Matrimonium irritante (nam secus semper esse interpretandum pro valore, & in favorem Matrimonii) censeo, in validam fore assistentiam, & Matrimonium, nam Summus Pontifex potest dimidiare auctoritatem Parochi, potest novum impedimentum dirimens condere, potest Concilio Tridentino derogare, &c. Lege Boss. d qui immerito de præfenti resolutione absolute sic data dubitavit, sicuti valde merito ibidem cum Reginaldo, Pontio, & Barbosa notavit, mortaliter peccaturos eos, qui scienter contra Pontificis (adde, vel Episcopi) prohibitionem justa de causa latam, quamvis sine clausula irritante, Matrimonium contraherent: excepto, si certò scirent, nullum subesse impedimentum, causamque omnem prohibitionis cessare.

[*Pœna hanc solemnitatem non servantium.*

24. Pœna contrahentium sine Parocho, & Testibus præter peccatum, & iritationem Matrimonii sic contracti, nulla lata est à Tridentino. In jure autem antiquo antè Tridentinum, est privatio cujusdam favoris, quo scilicet, qui ignoranter contrahit cum impedimento dirimente, facit nihilominus prolem legitimam; cujus favoris privatio etiam nunc viget, cum non fuerit à Tridentino, ne tacitò quidem ablata. Lege Ave. f. e aliof. que.

25. Pœna Parochi, vel Sacerdotis assistentis Matrimonio sine aliis Testibus, ut etiam Testium assistentium absque Parocho, vel alio Sacerdote de Parochi licentia, est illa, quam eis infligit Ordinarius, & quidem, gravem, ejus arbitrio. Ita Tridentinum. f. Un- de probabiliter alia pœnae graviore fuerunt à dicto Tridentino sublata, quia, quando lege

à G. Hurt. lege nova (inquit Hurt. s) imponitur mitior pœna, quam erat imposita lege antiquiore, cessat antiqua, undè tacitè à nova lege videtur auferri.

§. IV.

Præter assentiam, quomodo ritum debeat observare Parochus?

Quibus verbis utetur?

1. **E**A servare debere, quæ Tridentinum *b Trid. ses. 24. c. 1. de res. matr.* loc. b cit. præscribit: præscripsit autem Primò in hunc modum. Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, vel dicat, *Ego vos in Matrimonium conjungo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, vel aliis utatur verbis, juxta receptum cujuscuque Provinciae ritum.

2. Ubi nota Primò, sensum illius (*conjungo vos*) esse, Declaro, seu approbo conjugalem vestram conjunctionem; nam cæterum contractus Matrimonialis fit per verba ipsorum conjugum; undè constat, hæc Parochi verba non esse, neque de essentia, neque de ulla ratione Matrimonii.

3. Nota Secundò, hæc verba debere à Parocho profertur; etiamsi per Interpretem, modo superius dicto, consensum conjugum exceperit; neque enim necesse est, ut conjuges ea intelligant, sicuti, nec necesse est, ut pœnitens qui confitetur per similem interpretem, intelligat Idioma Confessarii ipsum absolventis.

4. Nota Tertio, Si hæc verba non profertur Parochus, quamvis peccet, quia contra præscriptum Tridentini agit, non tamen, ut ego cum aliis censeo, peccabit, nisi venialiter, quia hæc non videtur esse res gravis. Putat tamen esse mortale Aversa, d aitque, ita sentire communiter alios. Mihi certe incredibile apparet silentium horum verborum grave quid esse, & Parocho in rebus Sacramento Matrimonii necessariis non deficienti, damnationem æternam afferre.

à Sanc. Coninck, Diana, a litiq. ap. Av. q. 6. mat. sec. 7. Obligat. d Aversa l. c.

Quam interrogationem faciet Parochus?

5. Nota Quarto, illud (interrogantis, &c.) interrogari enim (& quidem ritè prius

vir, deindè mulier) debebunt, non de impedimentis, an fortè aliquo laborent; id enim tunc non est expediens, & jam, si aliquo laboraverant, supponitur circa illud fuisse dispensatum, sed solum de mutuo consensu ab ipsis exhibendo. Hanc tamen interrogationem omittit, propter similem rationem, quam modo diximus, non puto fore mortale. Immo, si ex se Sponsi non interrogati consensum præbeant, non esset à Parocho addenda, e quia tunc otiosa foret interrogatio.

Quam Notationem?

6. Jam verò præscribit Secundò, ibidem Concilium, ut habeat Parochus librum, in quo conjugum, & Testium nomina, diemque, & locum contracti Matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat.

7. Nota, hoc grave quid esse, cum requiratur, ut constet in Ecclesia de Matrimonio contractis, ac propterea peccari f mortaliter à Parochis, si id ipsi non servant.

Consuetudines servet Parochus, & ad Communionem Sponsos adhortetur.

8. Tertio, ibidem Concilium confirmat alias consuetudines, si quæ sunt in Provincia, juxta quas cum laude, id est, piè, ac Religiosè administrari fortè soleat hoc Sacramentum, hortaturque, ut Sponsi antequam contrahant Matrimonium ritè confessi Sacra Eucharistia reficiantur.

Exquirat à Sponsis Notitiam rerum Fidei.

9. Hactenus ex Tridentino, sequuntur quædam pertinentia ad ritum, de quo agimus. Primum est, ut Parochus advertat, an sciant conjuges rudimenta Fidei, quod si nesciant, non possent ex rigore expelli à Matrimonio celebrando, quia nihil de hoc Concilium, vel Sacri Canones decernunt. Immo, nec Episcopum posse præcipere, ut hi ignorantibus arceantur, putant nonnulli, quia (ajunt) sic conderet novum impedimentum dirimens, ad quod, ut modo diximus, non se extendit potestas Papa inferioris. Verum contra est, quia hoc non est ponere novum impedimentum, sed differre Matrimonium pro rem-

e Sanc. Co. niock. Diana, a litiq. ap. Av. q. 6. mat. sec. 7. Obligat. d Aversa l. c.